

Samråd om vattenverksamhet enligt miljöbalken

Fisksätra Marina, Nacka kommun

Samrådsunderlag

2012-05-07

Innehållsförteckning

1. Administrativa uppgifter

- 1.1. Sökande
- 1.2. Kontaktperson för samrådet
- 1.3. Kontaktperson för tillståndsansökan

2. Inledning

- 2.1. Bakgrund
- 2.2. Lagstiftning
- 2.3. Syfte

3. Lokalisering, rådighet

4. Verksamhetens omfattning och utformning

- 4.1. Brygganläggning
- 4.2. Utfyllnad av vik
- 4.3. Nedfartsramp

5. Planförhållanden, m.m.

- 5.1. Översiktsplan
- 5.2. Detaljplan
- 5.3. Planarbete
- 5.4. Nyttjanderätt
- 5.5. Befintliga tillstånd för vattenverksamhet

6. Laglighetsförklaring

7. Olika områden

- 7.1. Riksintresse
- 7.2. Strandskydd
- 7.3. Naturresevat

8. Miljökvalitetsnormer

9. Miljöpåverkan

- 9.1. Befintliga förhållanden
- 9.2. Förutsedd miljöpåverkan
- 9.3. Skyddsåtgärder

1. Administrativa uppgifter

1.1. Sökande

Namn: Nacka Pir AB
Adress: Box 265,
133 02 SALTSJÖBADEN
Telefon: 08 – 717 14 90
Telefax: 08 – 717 14 05
E-postadress: henrik@vinberget.se
Organisationsnummer: 556863-3720
Fastighetsbeteckning: Erstavik 26:608 i Nacka kommun
Fastighetsägare: Nacka kommun
Tomträttshavare: Erstavik 26:608 är upplåten med tomträtt till Nacka Pir AB

1.2. Kontaktperson för samrådet

Namn: Verkställande direktör Henrik Almstedt
Adress: Nacka Pir AB,
Box 265,
133 02 SALTSJÖBADEN
Telefon: 070 – 557 25 71
Telefax: 08 – 717 14 05
E-postadress: henrik@vinberget.se

1.3. Kontaktperson för tillståndsansökan

Namn: Advokat Ann-Christine Johnsson AB,
Adress: Advokatfirman Ann-Christine Johnsson AB,
Box 19543,
104 32 STOCKHOLM
Telefon: 08 – 650 75 90
Telefax: 08 – 652 75 90
E-postadress: info@advokataj.se

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Fisksätra Marina ligger vid Lännerstasundets södra strand, strax öster om Fisksätra holme i Nacka kommun. Inom området har det funnits småbåtshamn/marin verksamhet sedan lång tid tillbaka. Idag finns en småbåtshamn med plats för närmare 300 båtar. Småbåtshamnens läge framgår av nedanstående fotografi, bild 1.

Bild 1 Befintlig brygganläggning, flygbild 2008

Nacka Pir AB avser att utveckla Fisksätra Marina. För att möjliggöra detta planeras en utökning av den befintliga småbåtshamnen till att omfatta cirka 600 båtar. Utökningen av verksamheten innebär att behov finns av nya sjöbodar. För att skapa utrymme planeras utfyllnad av en liten vik inom området. Vidare avser bolaget att anordna en ny nedfartsramp. Tillstånd till vattenverksamhet kommer att sökas för åtgärderna. Därutöver kommer laglighetsförklaring att begäras av befintlig småbåtshamn och av utfyllnad som tidigare gjorts utan tillstånd.

Nacka kommun bedriver ett EU-projekt, ”HAMN”, som syftar till att etablera museiverksamhet i Fisksätra och i anslutning härtill en besöksanläggning med museum, vandrarhem och restaurang. Kommunen avser att bygga en pir, som ska kunna ta emot besökare till anläggningen vattenvägen. Vid Nacka Pir ABs utbyggnad av småbåtshamnen är avsikten att nya bryggor ska anslutas med spångar till den planerade piren.

Aktierna i Nacka Pir AB ägs för närvarande till hälften av Nacka kommun och till hälften av Marinberget AB. Kommunen har valt Marinberget AB till samarbetspartner och entreprenör för verksamheten efter ett kvalificerat urvalsförfarande som syftade till att hitta en entreprenör med resurser och förmåga att bedriva småbåtshamnen. Kommunen kommer att avveckla sitt ägande i bolaget om några år och ska därefter endast inneha en aktie.

2.2. Lagstiftning

2.2.1. Vattenverksamhet

Bestämmelser om vattenverksamhet finns i 11 kap. miljöbalken (1998:808), samt i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet och förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.

Definitionen på vattenverksamhet finns i 11 kap. 2 § miljöbalken. Med vattenverksamhet avses bland annat uppförande och ändring av anläggningar i vattenområden samt fyllning och grävning i vattenområde.

För vattenverksamhet krävs det som huvudregel tillstånd enligt 11 kap. 9 § miljöbalken. Tillstånd för vattenverksamhet söks hos mark- och miljödomstolen. Fisksätra ligger inom det geografiska område som Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt ansvarar för.

Det följer av 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken att om en vattenanläggning har tillkommit utan tillstånd enligt vattenlagen (1983:291) eller motsvarande äldre lagstiftning eller om tillståndsfrågan beträffande en sådan anläggning är oklar, får den som äger anläggningen eller avser att utnyttja den för vattenverksamhet begära prövning av anläggningens laglighet hos mark- och miljödomstolen. Begärs tillstånd att ändra en vattenanläggning som tillkommit utan tillstånd före miljöbalkens ikraftträdande, skall ansökan samtidigt göras om prövning av anläggningens laglighet.

En ansökan om tillstånd för vattenverksamhet ska innehålla en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. En del av processen med att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning är att hålla samråd med dem som kan antas bli berörda.

2.2.2. Strandskydd

Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Bestämmelserna om strandskydd finns i 7 kap. 13 – 18 h §§ miljöbalken.

Kommunen har som huvudregel rätt att besluta om strandskyddsdispens om det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken. Kommunen får också som huvudregel med stöd av 4 kap. 17 § plan- och bygglagen upphäva strandskyddet i en detaljplan, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddsintresset.

2.3. Syfte

Detta samrådsunderlag ska användas som informationskälla och utgångsmaterial under samrådet inför tillståndsansökan för Fisksätra marina. De synpunkter och den information som samlas in under samrådet kommer att sammanställas i en samrådsredogörelse där det också ska framgå hur den nya informationen påverkar tillståndsansökan.

3. Lokalisering, rådighet

Huvuddelen av den planerade vattenverksamheten ska lokaliseras till fastigheten Erstavik 26:608, som Nacka Pir AB innehar med tomträtt. Brygganläggningen kommer emellertid även till viss del att vara belägen inom vattenområde som hör till fastigheten Skogsö 2:24. Denna fastighet ägs av Nacka kommun och avsikten är att aktuellt vattenområde ska överföras till fastigheten Erstavik 26:608 genom fastighetsreglering. Nacka Pir AB kommer således att ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas. Fastigheternas läge framgår av nedanstående kartbild, bild 4. På bilden är även befintlig och planerad brygganläggning utritad.

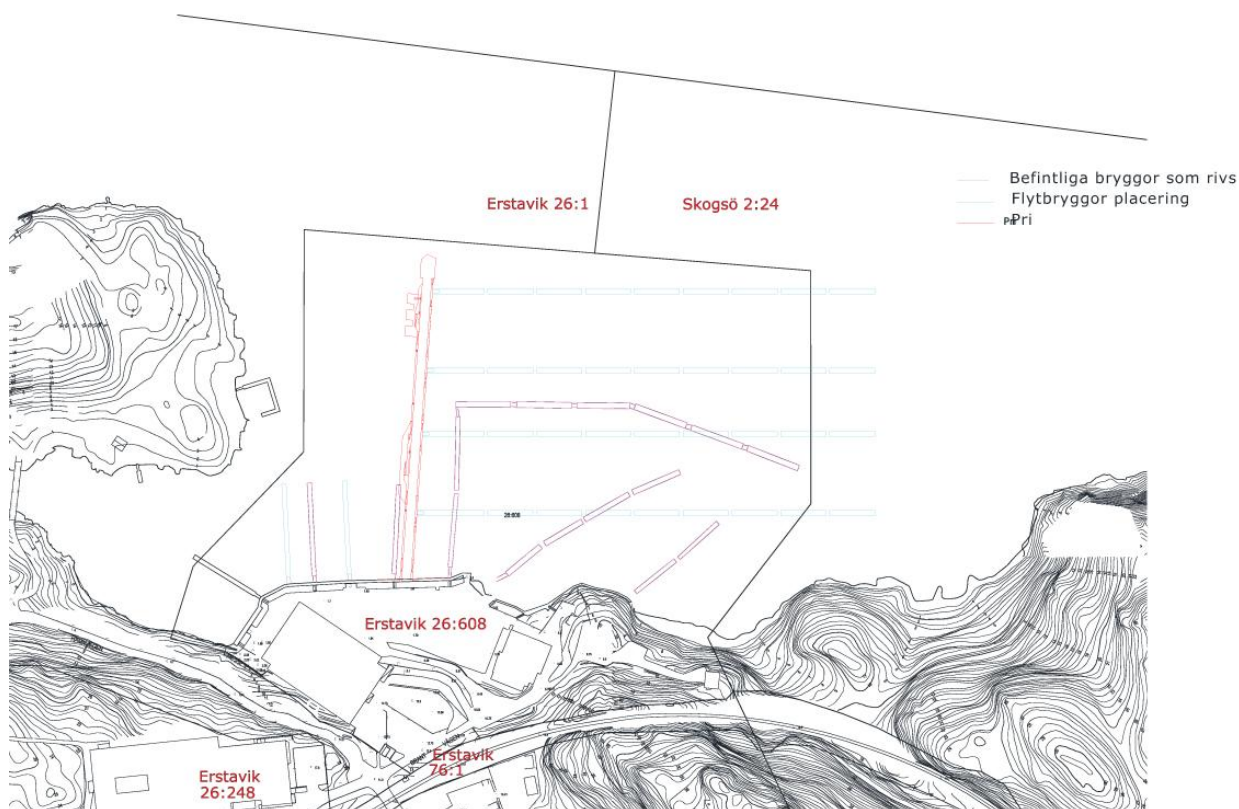

Bild 4 Kartbild utvisande berörda fastigheter

Avgörande för val av plats är dels EU-projektet "HAMN", dels en kommunal önskan att utveckla området Fisksätra. Projektet "HAMN" medför att Nacka kommun kommer att bygga en pir för att ta emot besökare vattenvägen till det museum som ska etableras i området. Avsikten är att småbåtshamnens nya bryggor ska anslutas med spångar till piren. Dessa omständigheter sammantagna gör att syftet med att utveckla marinan inte kan uppnås på någon annan plats. Det finns således ingen alternativ lokalisering till en utbyggnad på den föreslagna platsen. Mot bakgrund av att platsen redan är ianspråktagen som småbåtshamn är platsen i sig lämplig för en utökad verksamhet.

Närmaste bostadshus ligger cirka 140 meter från varvsområdet. Avståndet till Fisksätraskolan är cirka 30 meter.

4. Verksamhetens omfattning och utformning

4.1. Brygganläggning

Nacka Pir ABs avsikt är att utöka befintlig småbåtshamn från cirka 300 till cirka 600 båtar, dvs. en fördubbling. Utökningen av antalet båtplatser innebär att fler bryggor måste anläggas. Längderna kommer att vara cirka 200 meter och bredden minst 2 meter. Bryggorna kommer att bli av liknande typ som de befintliga flytbryggorna. De kommer att bestå av flytelement i betong eller plast förbundna med däck av trä eller kompositmaterial och ramverk av metall eller trä. Bryggorna kommer att förankras med kätting och vikter på sjöbotten.

Avsikten är att bryggorna ska anslutas med spångar i den pir som Nacka kommun ska anlägga. Kommunen har gjort en anmälan om vattenverksamhet avseende piren till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Den planerade piren och nya brygganläggningen har markerats på nedanstående skiss, bild 2.

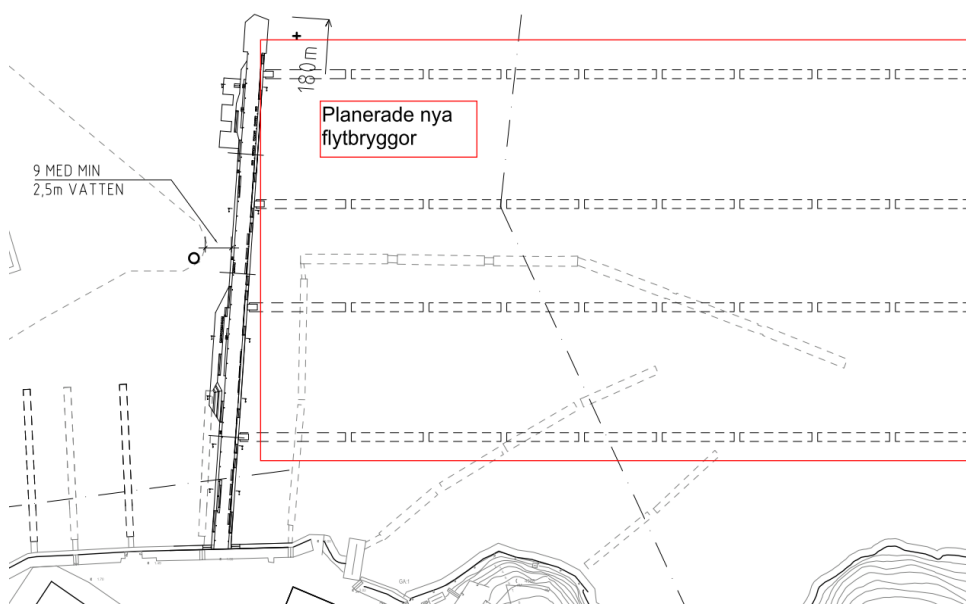

Bild 2 Planerad brygganläggning

4.2. Utfyllnad av vik

Utökningen av marinan innebär att behov finns av sjöbodar. För att få plats med dessa planeras utfyllnad av en liten vik i anslutning till strandlinjen. Utfyllnaden kommer att göras genom nedpressning med sprängsten till fast botten av naturligt lagrad morän (friktionsjord) eller berg. Fyllnadsmaterialet underst kommer att bestå av grövre sprängstensfraktioner i syfte att pressa undan de lösare sedimenten. Området för utfyllnaden framgår av den röda figuren till höger på nedanstående fotografi, bild 3.

4.3. Nedfartsramp

Utvecklingen av verksamheten omfattar även en nedfartsramp. Detta innebär att schaktnings- och muddringsarbeten måste genomföras. Åtgärder kommer att vidtas för att begränsa de negativa miljöeffekterna av arbetet. För att minska risken för grumling kommer arbetsområdena att avskärmas med geotextil. Muddermassor kommer att transporteras till godkänd deponi och utfyllnad kommer att göras med rena massor. Placeringen av rampen framgår av den röda markeringen till vänster på nedanstående fotografi, bild 3.

Bild 3 Planerad utfyllnad av vik och placering av ramp (röda markeringar)

5. Planförhållanden, m.m.

5.1. Översiktsplan

Nacka kommuns nu gällande översiktsplan antogs år 2002. Markanvändning inom aktuellt område är för verksamheter. Kompletteringsbebyggelse för bostäder och arbetsplatser föreslås inom den nordöstra delen av området, Fisksätra varv.

För närvarande pågår arbete med en ny översiktsplan. Samråd om förslaget har genomförts, varefter ändringar och kompletteringar skett. Förslaget har därefter varit utställt till granskning under perioden 19 december 2011 – 19 mars 2012.

I förslagets områdesvisa riktlinjer är mark- och vattenanvändningen avseende Fisksätra redovisad som ”Medeltät stadsbebyggelse”. I förslaget anges bl.a. att ”Planering pågår för en utveckling av verksamheten vid Fisksätra Marina och en utökning av småbåtshamnen”.

5.2. Detaljplan

För det område som är aktuellt för den planerade vattenverksamheten gäller stadsplan, S 57, för Fisksätraområdet del 1-3, fastställd av Kungl. Maj:t år 1968. I plankartan återfinns beteckningen Jv, vilket enligt stadsplanebestämmelserna innebär varvsindustriändamål. Området har även betecknats med R, vilket innebär att det endast får användas för rekreationsändamål och därmed samhöriga ändamål.

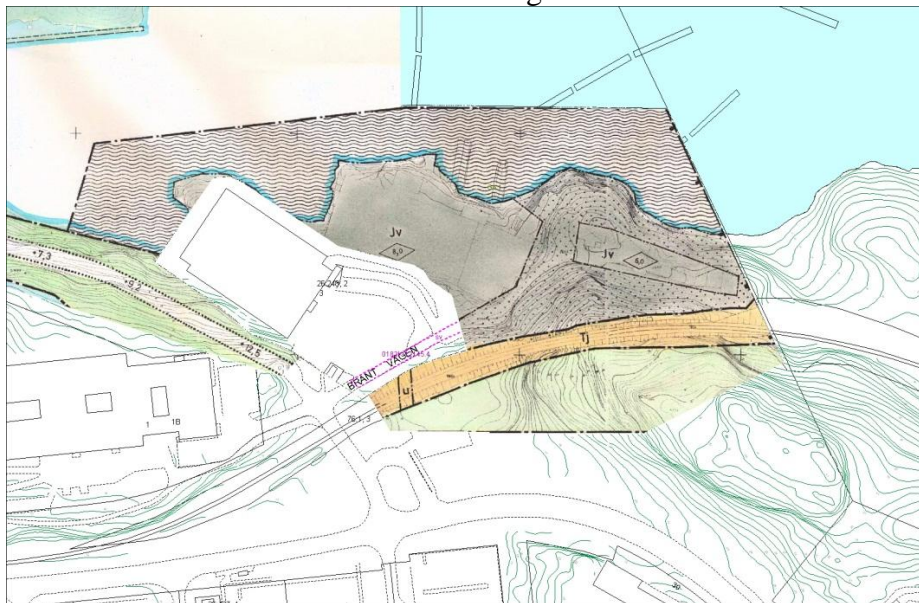

Bild 5, utdrag ur stadsplan S 57, som visar området för den planerade vattenverksamheten

5.3. Planarbete

Kommunstyrelsen beslöt den 22 augusti 2011, § 177, att anta en startpromemoria för detaljplanprogram "Norra Fisksätra", fastigheterna Erstavik 26:1 och 26:608 m.fl. Som en del av programområdet ingår detaljplanen för den marina verksamheten. Vid samma sammanträde beslöt kommunstyrelsen att anta en startpromemoria för "Fisksätra marina, fastigheten Erstavik 26:608 m.fl. och gav planerheten i uppdrag att påbörja arbetet. I den preliminära tidplanen i startpromemorian för detaljplanprogrammet anges att programmet beräknas godkännas av kommunstyrelsen hösten/vintern 2012/2013.

Syftet med den nya detaljplanen är att säkerställa den marina utvecklingen i området. Målet är att planen ska ligga till grund för

- Utformning och placering av pir och båthamn
- Byggrätter i form av båt- och varvshallar och eventuellt andra kompletterande byggnader.
- Besöksnäring till projektet HAMN säkerställs.
- Angöring med bil och båt till alla verksamheter inom marinan
- Strandpromenad inom fastigheten som ska ansluta mot kommunens planerade strandpromenad på båda sidan av marinan.
- Bidra till att området blir en integrerad del i Fisksätra.

5.4. Nyttjanderätt

Fastigheten Erstavik 26:608 belastas med en ledningsrätt till förmån för Telia.

5.5. Befintliga tillstånd för vattenverksamhet

Planerade anläggningar berör inga befintliga tillstånd för vattenverksamhet.

6. Laglighetsförklaring

Småbåtsverksamheten i Fisksätra påbörjades sannolikt under första världskriget och har därefter successivt utökats genom åren. Anläggningen omfattar idag cirka 270 båtplatser, se bild 1 ovan.

Utfyllnad har tidigare gjorts av ett vattenområde i anslutning till den huvudbyggnad som finns i varvsområdet. Åtgärden genomfördes sannolikt under 1970-talet.

Tillstånd till befintlig småbåtshamn och tidigare utfyllnad saknas. Avsikten är att ansöka om laglighetsförklaring avseende dessa åtgärder samtidigt med ansökan om tillstånd till vattenverksamhet.

7. Olika områden

7.1. Riksintresse

Lännerstasundet omfattas enligt 4 kap. 1-2 §§ miljöbalken av riksintresset kust och skärgård. Detta innebär att turismens och friluftslivets och då främst det rörliga friluftslivets intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Farleden genom Lännerstasundet utgör även ett riksintresse för kommunikation enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Riksintresset innebär att området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utnyttjandet av farleden.

7.2. Strandskydd

Strandskyddet omfattar som huvudregel land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Inom naturreservatsområdet för Skogsö mellan Fisksätra och Skutviken finns ett förordnande om utökat strandskydd för ett landområdet intill 300 meter från stränder. Inom det befintliga varvsområdet vid Fisksätra, som omfattas av stadsplan S 57, är strandskyddet upphävt.

Avsikten är att strandskyddet ska upphävas i den omfattning det krävs för att möjliggöra utbyggnaden av marinan i den nya detaljplanen.

7.3. Naturreservat

Småbåtshamnen gränsar till Skogsö naturreservat. Naturreservatet tillkom efter beslut av Nacka kommun år 1997. Ändamålet med naturreservatet är i första hand att bevara ett

tätortsnära och naturskönt område av stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Därutöver hänvisas till områdets stora kulturhistoriska värde.

Ansökan om dispens från föreskrifterna för Skogsö naturreservat ska göras för att möjliggöra placering av flytbryggor i vattenområde inom reservatet.

8. Miljökvalitetsnormer

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt beslutade den 16 december 2009 om kvalitetskrav och åtgärder för alla så kallade vattenförekomster i distriktet. Det innebär att det för de större sjöarna, vattendragen, kustvattnet och grundvattnet har fastställts miljökvalitetsnormer som ska uppnås till år 2015. Lännerstasundet ingår i vattenförekomsten Skurusundet.

Vattenförekomsten Skurusundet har enligt vattenmyndighetens bedömning idag otillfredsställande ekologisk status, p.g.a. övergödning. Vattenförekomsten anges ha god kemisk ytvattenstatus, utom vad gäller kvicksilverföreningar.

Miljökvalitetsnormerna för Skurusundet är:

- god ekologisk status med en tidsfrist till 2021 p.g.a. att näringsbelastningen är så hög att det är tekniskt omöjligt att uppnå god status redan till 2015.
- god kemisk ytvattenstatus 2015 (exklusive kvicksilver).

9. Miljöpåverkan

9.1. Befintliga förhållanden

9.1.1. Vattenförhållanden

Vattnet i Lännerstasundet är tydligt påverkat av giftiga metaller från Stockholms inre vatten. Ett särskilt problem utgör fiberbankar från Tollare Bruk (nedlagt pappersbruk), som innehåller kvicksilver i låg koncentration. Den bitvis täta bebyggelsen och ett intensivt båt- och friluftsliv påverkar också området.

9.1.2. Sediment

WSP har gjort en undersökning av lekbotten och sediment i Lännerstasundet 2011. Undersökningen visar att halterna av flera metaller är betydligt högre än de naturliga och överskrider för området normala nivåer.

9.1.3. Naturmiljön

9.1.3.1. Fisk

WSP har gjort en översiktsinventering av vegetation och förutsättningar för fisk 2011. Bedömningen gjordes därvid att viken har förlorat sin betydelse som rekryteringsområde för abborre och andra varmvattenkrävande arter. Däremot finns det gott om bottenar som passar

för lek område för gös. Områdets funktion som uppväxtområde för fisk har sannolikt försämrats på grund av minskad vegetation. Det är dock möjligt att vissa pelagiska arter som gynnas av minskad mängd vegetation, t ex löja, har ökat i området.

9.1.3.2. Fågel

En sökning i Artportalen visar att 52 observationer av fåglar som är upptagna på rödlistan är observerade inom aktuellt område. Då platsen redan är exploaterad bedöms fågellivet inte störas av de planerade åtgärderna mer än att födosöksområdet begränsas något.

9.1.4. Markförhållanden

Det har konstaterats att det inom marinans område finns förorenad mark. Det pågår en sanering av marken i det aktuella området då det har konstaterats att det finns föroreningar av PCB och TBT. Sanering pågår även i anslutning till områdets parkeringsplats samt kring grunden på att av de närliggande husen i området då det har konstaterats höga halter av tungmetaller.

9.2. Förutsedd miljöpåverkan

9.2.1. Anläggningskedet

9.2.1.1. Vatten

En viss grumling i vattnet uppstår i samband med genomförandet av anläggningsarbeten och utfyllnad genom att sedimenten rörs om. För att förhindra spridning av tungmetaller och partiklar används vävd geotextil som skärmar (gardiner) som förankras med flytlänsar och går ner till botten. För att förhindra spridning av föroreningar används endast rena massor i utfyllnaden.

Även tidpunkten för schaktarbetena anpassas så att eventuell fisklek i området inte kommer att störas. Med dessa åtgärder bedöms påverkan av arbetena i vatten bli liten.

9.2.1.2. Buller

Arbetena i vatten och på land riskerar att orsaka bullerstörningar. För att minimera risken för störningar kommer arbetena att utföras under dagtid. Vid muddring används utrustning med låga bulleremissioner i den utsträckning det är möjligt.

9.2.1.3. Transporter

I anläggningskedet kommer transportererna av tung trafik öka något till och från området. Då både schaktarbetena och anläggningsarbetena är begränsade i tid och det inte finns några bostäder i områdets direkta närhet bedöms påverkan av transporter bli liten.

9.2.1.4. Lukt

Vid schaktarbeten i vatten kan det i vissa fall uppstå luktproblem under en begränsad tid. Arbetena i vatten kan göra att det, vid syrefria bottenförhållanden, kan frigöras svavelväte från sedimenten vilket kan lukta "ruttna ägg". Lukten försvinner efter kort tid utan att specifika åtgärder behöver vidtas.

9.2.1.5. Muddring

Muddring av massor kan påverka strömningsförhållanden och kan leda till erosion eller pålagring av sediment inom närliggande fastigheter. Volymen muddermassorna är emellertid av mindre omfattning och strömningen i området är relativt låg. Detta innebär att risken för erosion och pålagring bedöms vara liten.

För att undvika risken för spridning av föroreningar kommer muddermassorna direkt efter upptagningen att läggas i vattentäta containrar för bortforsling till tillståndsgiven deponi.

9.2.2. Driftskedet

De förväntade miljökonsekvenser som den kommande driften av småbåtshamnen kan medföra är relaterade till den utökade kapaciteten. En ökad båttrafik riskerar att medföra ökade utsläpp i vattnet och en ökad påverkan på bottenförhållandena genom svall. Den utökade verksamheten förväntas medföra ökade transporter till och från marinan, vilket medför ökande utsläpp till luft.

Sammantaget bedöms driften av en utbyggd marina orsaka marginella miljökonsekvenser. Skälen till bedömningen är samordningen med befintliga verksamheter, den marginella ökningen av båttrafiken relaterat till den totala trafiken i Lännerstasundet samt de skyddsåtgärder som kommer att vidtas vid anläggandet och i den kommande driften.

9.2.3. Skyddsåtgärder

För att förhindra negativa miljökonsekvenser vidtas ett antal skyddsåtgärder både vid anläggningsskedet och i driftskedet. Ett kontrollprogram kommer att upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten, det kommer att omfatta såväl anläggningsarbetena som den kommande driften av verksamheten.

